

درجہ ہی فارسی

تفسیر الطناب

(برگرفته از دروس مفتی وقت مصر؛ شیخ محمد عسکری)

جلد دوم

(سورہی بقرہ: آیات ۱۴۱-۱)

سرشناسه: رضا، محمد رشید، ۱۸۶۵ - ۱۹۳۵ م. Muhammad Rashid Rida

عنوان قرا: دی: تفسیر القرآن الحکیم المشتهر باسم تفسیر المنار. فارسی

عنوان و نا: پدیدآور: ترجمه‌ی فارسی تفسیر المنار: برگرفته از دروس مفتی وقت مصر شیخ محمد عبده/

تألیف محمد رشید: ترجمه: سید محمد موسویان صفاخانه.

مشخصات نشر: سنندج: سالای رووناک، ۱۳۹۶ -

مشخصات ظاهری: ۱۰ ج

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۵۱-۵۲-۲، ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۵۱-۵۳-۱، ج. ۱؛ ج. ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۵۱-۶۳-۸، ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۵۱-۶۴-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عربی.

یادداشت: ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۷) (فیبا).

مندرجات: ج. ۱. سوره فاتحه. - ج. ۲. سوره بقره آیات ۱-۱۴۱ -

موضوع: تفاسیر اهل سنت

موضوع: Qur'an -- Sunnite hermeneutics

شناسه افزوده: عبده، محمد، ۱۸۴۹-۱۹۰۵ م.

شناسه افزوده: Muhammad Abduh

شناسه افزوده: موسویان صفاخانه، سید محمد، ۱۳۵۰ -، مترجم

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۷۰۴۱ ت۷۵۵/ BP۹۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۷۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۶۷۵۵۹

مراکز پخش: سنج پساژ عزتی انتشارات آراس

تلفن: ۰۸۷-۳۳۱۲۸۳۴۱

ایمیل: allabook93@yahoo.com

مقز کتابفروشی‌های پیام نو ۱ و ۲

تلفن: ۰۸۷۳۶۲۲۱ - ۰۹۱۸۹۸۵۹۳۲۶

ترجمه‌ی فارسی: تنه‌ی المنار (جلد دوم)

(سوره‌ی بقره: آیات ۱-۱۱)

تألیف: محمد رفیع

ترجمه: سید محمد موسویان صفا

ویراستار: یاسین عبدی

صفحه‌آرایی: امیر نحوی (۰۹۱۸۱۷۰۰۰۴۲)

ناشر: ثلای رووناک

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

شابک جلد دوم: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۵۱-۶۳-۸

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۵۱-۵۲-۲

فهرست

- ۲۹..... خلاصه‌ای از سوره‌ی بقره
- ۳۰..... دعوت عمومی به اسلام
- ۳۱..... مجادله‌ی قیآن با یهودیان و دعوتشان به اسلام
- ۳۲..... بیان اصول اسلام برای امتی که حق را اجابت کرده است
- ۳۳..... اصول اعتقادی در سوره‌ی بقره
- ۳۵..... بیان فروع عملی برای امتی که اجابت‌کننده‌ی حق
- ۳۶..... قواعد عام شرعی در سوره‌ی بقره
- ۳۷..... اصول و قواعد عمومی شرعی در سوره‌ی بقره
- ۴۲..... قواعد حظر، اباحه، اضطرار و رخصت
- ۴۵..... اباحه‌ی حرام برای افراد ناچار و آسانی شرع
- ۴۷..... ممتنع‌بودن تکلیف مالایطاق
- ۴۸..... حظر و رفع عوامل هلاکت
- ۴۹..... قاعده‌ی مشروعیت جنگ و جهاد در اسلام
- ۵۲..... اسلام، دین دنیا و آخرت
- ۵۳..... احکام اجتهادی قوانین عمومی نیستند
- ۵۴..... قواعد مربوط به امور زناشویی و خانوادگی
- ۵۷..... بنای اسلام بر عقل در فهم و فقه آن

- ۵۸..... نفی شفاعت مشرکانه و بنای دین بر عقل
- ۶۳..... تفسیر سوره بقره.....
- ۶۳..... حروف مقطعه در آغاز برخی سوره‌ها.....
- ۶۵..... قرآن و معنای اشاره به آن پیش از نزول کامل.....
- ۶۶..... عدم وجود شک و تردید در قرآن و هدایت‌بودنش برای پرهیزکاران.....
- ۶۸..... تقوا دو گونه و موجب مجازات الهی نیز دو گونه است.....
- ۶۹..... تفسیر متقین و معنای ایمان به غیب.....
- ۷۱..... ابن غیب و اوصاف مؤمنان به غیب.....
- ۷۳..... معنای اقامه‌ی نماز در ظاهر و باطن.....
- ۷۳..... اقامه‌ی نماز، معنای انزول بر انجام آن است.....
- ۷۵..... اتفاق در راه خدا، استعاره‌ی نشانه‌ی ایمان.....
- ۷۷..... توصیف گروه دوم از پرهیزکاران.....
- ۸۰..... معنای انزال وحی و قرآن.....
- ۸۲..... بلندی در مکان حسی، امری نسبی است.....
- ۸۳..... حقیقت یقین و آثار آن در وجود انسان.....
- ۸۵..... اندیشه و خبر معصوم دو راه رسیدن به یقین.....
- ۸۷..... تکرار اشاره در آیه‌ی پنجم به دلیل اختلاف میزان درک و درایت مؤمنان.....
- ۸۹..... ایمان به قرآن، لازمه‌ی عملی آن و رستگاری اهل قرآن.....
- ۹۰..... حجّیت ذوق عارفان و روایت آحاد.....
- ۹۱..... کفر به قرآن و کفران نعمت عقل و حواس.....
- ۹۲..... معنای لغوی و شرعی کفر.....

- ۹۴..... کفر، تکفیر و گونه‌شناسی کافران
- ۹۶..... کافرانی که انذار و عدم انذارشان مساوی است
- ۹۷..... معنای مُهر بر دل‌ها و گوش‌ها و پرده بر چشم‌ها
- ۱۰۰..... نکته در جمع‌بودن «قلوب» و «ابصار» و مفردبودن «سَمع»
- ۱۰۳..... تطبیق این مثال بر اقسام کافران
- ۱۰۴..... نکات بلاغت در تفسیر قرآن و تکلیف به محال
- ۱۰۶..... توصیف منافقان در هرزمان و مکان
- ۱۰۸..... ایمان درستی نشده از منافقان و بیان معنای لغوی «يُخَادِعُونَ»
- ۱۱۰..... حقیقت معنای مترادف منافقان با خدا و مؤمنان
- ۱۱۱..... حقیقت معنای شعر و نفی آن در خداع منافقان
- ۱۱۲..... دانش حقیقی تأثیرگذار بر جان دانش‌جویی بی‌تأثیر
- ۱۱۵..... شمولیت احکام قرآن و بیماری بی‌عقل و دل
- ۱۱۶..... ضعف عقل با فساد پرورش و بیماری بی‌سم و روانی
- ۱۱۷..... بیماری دل‌های منافقان و افزایش آن
- ۱۲۰..... ادّعای منافقان که با فساد و تبهکاری‌شان اصلاح‌تر هستند
- ۱۲۱..... شمولیت آیات قرآن
- ۱۲۲..... رأی منافقان یهودی درباره‌ی رسول خدا ﷺ و تحریک مردم علیه ایشان
- ۱۲۴..... سفاهت منافقان و متهم‌ساختن مؤمنان به آن
- ۱۲۷..... حجت‌بودن قرآن بر مسلمانان جغرافیایی
- ۱۲۹..... بلاغت قرآن در نهادن هرواژه در جایگاه مناسب
- ۱۳۰..... ظاهرسازی منافقان دوچهره

- استهزای منافقان و استهزای خداوند به آنان..... ۱۳۲
- رهاکردن منافقان در سرکشی و سرگشتگی خود..... ۱۳۲
- بلاغت قرآن در استعمال خریدن گمراهی به ازای هدایت..... ۱۳۵
- خسران کسی که جهت منافع مادی، گمراهی را به ازای دین و هدایت می‌خرد..... ۱۳۶
- معنای مَثَل و مثال هر دو گروه از منافقان..... ۱۳۹
- مثال بدترین گروه از دو گروه منافقان..... ۱۴۰
- مثال گروه دوم از منافقان..... ۱۴۱
- تفسیر: [أَمْ لَهُمْ مَثَلُ الَّذِي اسْتَوْفَدَ نَارًا]..... ۱۴۲
- خاموش ساختن برر و روشایی منافقان در دنیا و آخرت..... ۱۴۴
- نگون‌ساران در نفاق و شبهه‌ها - یون لالان، کران و کوران افتاده در تاریکی هستند..... ۱۴۶
- مثال بارانی که همراه با تاریکی‌ها و اعدای برق است..... ۱۴۸
- مثال افراد مقلد و سنت‌گرا که زیر این باران هستند..... ۱۴۹
- سخن درباره‌ی رعد و برق از نظر حقیقت و مجاز..... ۱۵۱
- بار الکتریکی مثبت و منفی و آثار اتصال آن از صاعقه، نور و مانند آن..... ۱۵۴
- مثال درخشش برق در تاریکی برای مسافران..... ۱۵۵
- احاطه‌ی خداوند به کافران..... ۱۵۶
- شمولیت قدرت و مشیت خداوند..... ۱۵۷
- ظهور و پیدایی معانی این مَثَل‌ها در بسیاری از علما و عامه‌ی مسلمانان..... ۱۵۹
- خطاب خداوند متعال به همه‌ی بشریت و امر و فرمانشان به عبادت و بندگی

- خود ۱۶۰
- تشویق به تدبّر و فهم قرآن و اینکه اوج علم و دانش است ۱۶۲
- فراخوان همه‌ی مردم به اصول چهارگانه‌ی دین ۱۶۳
- عبادتی که خداوند مردم را به آن فراخوانده است ۱۶۵
- معنای عبادت و شکر و اینکه نعمت و بخشش خداوند به ما چون بر گذشتگان ماست ۱۶۷
- معنا، ماهیت ادات ترجی «لَعَلَّ» ۱۷۰
- گستردن زمین، بنی آسمان، فروفرستادن باران و رویش محصولات ۱۷۲
- شرک با قراردادن میان برای خداوند و نامیدن آن به توسّل و طلب شفاعت ۱۷۳
- آگاهانه همتا قراردادن برای خداوند ۱۷۴
- تحدّی و هموردی با قرآن معجزه گرد ۱۷۷
- تحدّی و هموردی با یک سوره از قرآن معجزه گرد ۱۷۸
- تحدّی و هموردی با همه‌ی قرآن، سپس با ده سوره و سپس با یک سوره ۱۸۰
- تحدّی با ده سوره‌ی ساختگی، با یک سوره به‌طور همتا، سپس با یک سوره مانند قرآن ۱۸۲
- اثبات اعجاز قرآن با جزم نهادن بر عجز و ناتوانی بشریت از معارضه‌ی آن ۱۸۴
- هیزم آتش دوزخ، انسان و سنگ است ۱۸۸
- اثبات انواع اعجاز قرآن در نهایت ایجاز و اختصار ۱۸۹
- اعجاز قرآن با سبک و نظم آن ۱۹۰
- توضیح اعجاز با سبک و نظم سخن، یعنی صورت ترکیبی آن ۱۹۱

- اعجاز قرآن با بلاغتش ۱۹۴
- عدم آگاهی ذوقی و هنری مردم از حقیقت بلاغت ۱۹۴
- آشنایی با آغاز و انجام بلاغت و حد و رسم آن ۱۹۵
- اعجاز قرآن با تأثیرش در دل‌ها و خردها ۱۹۶
- اعجاز قرآن با اخبار غیبی ۱۹۷
- کذب پیشگویان ۲۰۰
- اعجاز قرآن با سلامت از تناقض و تفاوت ۲۰۲
- اعجاز قرآن با علم و دانش‌های دینی و حقوقی ۲۰۳
- اعجاز قرآن با عزت و اعصار از ابطال چیزی از آن ۲۰۴
- تفاوت نحوه‌ی روایت شدن قرآن، تورات و انجیل ۲۰۶
- اعجاز قرآن با اثبات مابیلی که برای بشریت مجهول بوده است ۲۰۹
- حکم قرآن درباره‌ی تورات و انجیل ۲۱۵
- بازگشت محققان مسیحی به فرموده‌ی قرآن درباره‌ی مسیح ۲۱۷
- رفع شبهه از قصص قرآن ۲۱۸
- (نحوه‌ی دلالت قرآن بر نبوت رسول خدا ﷺ) ۲۱۹
- ایمان به نبوت، فرع ایمان به خداست ۲۱۹
- نحوه‌ی دلالت معجزات بر نبوت و حکمت تنوع آن‌ها ۲۲۱
- دلالت قرآن بر نبوت محمد ﷺ و مثال حجت بودنش بر نبوت رسول خدا ﷺ ۲۲۲
- حقیقت معنای وحی و تجسم فرشتگان در برابر انبیاء ۲۲۵
- خلاصه‌ی دلالت قرآن بر رسالت از دو طریق ۲۲۷
- نیاز بشریت به پیامبران: در امور دنیا و آخرت ۲۲۸

- ۲۳۰..... هدایت حواس و عقل برای سعادت بشر کافی نیست
- ۲۳۳..... خاتمه‌ی بحث درباره‌ی کسانی که با قرآن معارضه کرده‌اند
- ۲۳۳..... معارضه‌ی مُسیلمه با سوره‌ی کوثر
- ۲۳۷..... اعجاز سوره‌ی کوثر
- ۲۴۱..... پیامبران دروغین عجم
- ۲۴۲..... مژده‌ی بهشت و ارتباط آن با ایمان و عمل صالح
- ۲۴۳..... ضرورت دلیل و برهان در اعتقادات و مراد از آن
- ۲۴۵..... خیر، صلاح، حی، ذنبت و اضرار آن‌ها، بهشت و دوزخ
- ۲۴۷..... روزی بهشت و حساب و تفاوت آن با روزی دنیا، بهشت و دوزخ
- ۲۵۰..... همسران پاک بهشتی و زنانی که ناشویی در بهشت
- ۲۵۱..... معنای جاودانگی (خلود)
- ۲۵۳..... حیا، شرم و شکستگی است و نفی آن از خداوند متعال
- ۲۵۴..... معنای مثل، زدن (ضرب) آن و اقتضای آن از نظر بلاغت
- ۲۵۶..... ضرب‌المثل، تأثیر آن و آگاهی مؤمنان به حق بودنش
- ۲۵۷..... انکار ضرب‌المثل از سوی کفار و گمراه‌سازی و هدایت خداوند با آن
- ۲۵۹..... دو جمع گمراه‌شده و هدایت‌یافته با امثال
- ۲۶۱..... رد شبهه‌ی مشرکان بر انسان بودن پیامبر
- ۲۶۳..... گمراه‌شدن فاسقان با نقض پیمان خدا و بیان مراد از این پیمان
- ۲۶۵..... عهد خداوند و آنچه امر به استمرارش فرموده است، فطری و شرعی هستند
- نقض پیمان خدا از سوی مشرکان و اهل کتاب و گسستن آنچه باید پیوسته
- ۲۶۷..... باشد

- خسران سعادت دنیا و آخرت و شمولیت آن بر توان‌گران فاسق..... ۲۶۸
- استدلال در برابر کفّار با دو حیات پس از دو مرگ..... ۲۶۹
- آفرینش هرآنچه در زمین است برای انسان..... ۲۷۲
- اول آفرینش زمین یا آسمان‌ها؟..... ۲۷۴
- معنای «دَحُو» زمین و مسطح‌بودن آن..... ۲۷۵
- تشویق اسلام به هستی‌شناسی..... ۲۷۶
- بیشتر گفتار داستان آفرینش و مذهب سلف و خلف درباره‌ی متشابهات ۲۸۱
- نیاز به تأیید برخی متون..... ۲۸۳
- ایمان به ملائکه و نه‌اید پرسش آنان درباره‌ی خلقت آدم..... ۲۸۴
- سخن خلف دربارگی ملائکه و داستان آدم..... ۲۸۷
- مثال با برق جهت توضیح علم غیب و قدرت خداوند..... ۲۸۸
- استدلال با خلافت و جانشینی آدم بر وجود انسان پیش از او..... ۲۹۰
- آیا آدم، خلیفه و جانشین قومی پیش از خود بوده است، یا خلیفه و جانشین پروردگارش؟..... ۲۹۰
- مزیت انسان بر سایر مخلوقات با علم و عملی که دارند..... ۲۹۲
- علم، اراده و آن اعمال انسان که با آن‌ها در زمین خدیده‌اند..... ۲۹۴
- تعلیم اسماء به آدم..... ۲۹۷
- تنزیه پروردگار و حصر علم و حکمت به خداوند متعال از سوی فرشتگان..... ۲۹۹
- سجده‌ی فرشتگان برای آدم و فرشته‌بودن ابلیس و جن..... ۳۰۲
- کفر ابلیس و سخنی درباره‌ی ملائکه..... ۳۰۴
- الهام و وسوسه و تقریب ایمان به ملائکه به عقول مادی‌گرایان..... ۳۰۶

- ۳۰۸..... اختلاف مردم درباره‌ی یک حقیقت واحد با اصطلاحات و الفاظ.....
- ۳۱۰..... رد شبهه‌ی افراد مقلد و سنت‌گرا و بیان حالشان.....
- ۳۱۲..... حال سرگردانان مقلد و عابدان الفاظ درباره‌ی ایمان به غیب.....
- ۳۱۳..... عالم غیب و اسرار عالم شهود.....
- ۳۱۴..... هم‌گرایی و تقارب میان عقاید امت‌ها درباره‌ی فرشتگان مدبر جهان.....
- ۳۱۶..... بهترین استدلال بر وجود خدا و فرشتگان.....
- ۳۱۶..... عجز باتلای بشر از جلوگیری و منع وسوسه‌های شیطانی.....
- ۳۱۸..... مستخرشدن همه‌ی پادشاهان برای انسان جز وسوسه‌ی شیطانی به شر و بدی.....
- ۳۲۰..... اسکان آدم و هوسریش در بهشت و اینکه آن بهشت چیست؟.....
- ۳۲۳..... اخراج آدم و همسرش از بهشت به دلیل معصیت.....
- ۳۲۴..... حیات در زمین متاع موقت است.....
- ۳۲۴..... توبه‌ی آدم.....
- ۳۲۵..... خلقت حوا.....
- ۳۲۷..... عصمت و معصیت آدم.....
- ۳۲۷..... تأویل نمادین در داستان آدم.....
- ۳۲۹..... بهشت آدم و درختی که از میوه‌ی آن تناول کرد.....
- ۳۳۰..... مراحل سه‌گانه‌ی فطری انسان.....
- ۳۳۳..... مرحله‌ی چهارم و برتر انسان، هدایت دین الهی است.....
- ۳۳۴..... منتفی‌بودن بیم و اندوه از پیروان هدایت خدا.....
- ۳۳۶..... سعادت در آزادی شرع است، نه در آزادی حیوانی.....
- ۳۳۸..... معنای واژه‌ی «آیه» و سزای کافران تکذیب‌کننده.....

- کفر انکار و تکذیب و اینکه همه‌ی هدایت‌ها برای انسان است..... ۳۴۰
- بلاغت قرآن در تناسب آیاتش ۳۴۱
- بنی‌اسرائیل و نعمت و بخشش خداوند به آنان ۳۴۲
- عهد عمومی و خصوصی خداوند با بنی‌اسرائیل و عهد آنان نزد خداوند... ۳۴۴
- دعوت یهودیان به ایمان به قرآن و اینکه این ایمان را به بهای اندکی
فروشدند..... ۳۴۵
- نهی از آمیختن حق و باطل به هم و کتمان آگاهانه‌ی حق ۳۴۷
- رایای برپاداشتن نماز با خشوع و پرداختن زکات ۳۴۸
- رکوع اراکان، صورت و ظاهر نماز است ۳۴۹
- بشارت تورات به نبوت محمد ﷺ ۳۵۱
- توییح کسانی که مردم را به نیکی دستور می‌دهند اما خود را فراموش
می‌کنند..... ۳۵۳
- شبهه‌ی ترک عمل با تکیه بر شفاعت ما و مکفّرات ۳۵۵
- حقیقت صبر و کمک‌گرفتن از آن بر اصلاح خود ۳۵۶
- افترا بر دین و توکل بر شفاعت در آمرزش ۳۵۷
- فساد عذر برای ارتکاب معصیت با معصوم‌نبودن ۳۶۰
- کمک‌گرفتن از نماز که بزرگ‌ترین اصلاح‌گر نفس مؤمن است ۳۶۱
- یادآوری کرامت و شرافت وجودی به مردم..... ۳۶۳
- فواید حس کرامت..... ۳۶۵
- معنای برتری‌دادن بنی‌اسرائیل و مقتضای آن..... ۳۶۶
- توصیف روز قیامت و تفاوت آن با دنیا..... ۳۶۸

- مکفّرات در امت‌های گذشته و شفاعت و حکم به حق اسلام درباره‌ی آن‌ها..... ۳۷۰
- شفاعت ثابت و شفاعت بت پرستانه ۳۷۱
- حقیقت شفاعت..... ۳۷۳
- نعمت و بخشش خداوند به بنی اسرائیل..... ۳۷۴
- مورد خطاب قراردادن آیندگان با اعمال گذشتگان و نسبت دادن آن‌ها به آیندگان ۳۷۵
- وحدت مسلمانان، عزّت گذشته‌شان، ذلّت کنونی‌شان و مسئولیت آنان ۳۷۷
- توجّه گذشتگان ما به تاریخ و جهل آیندگان به آن..... ۳۷۸
- آغاز سکونت بنی اسرائیل در مصر و رفتار مصریان با آنان..... ۳۸۰
- تلاش فرعون برای اسیصال و ریشه‌کنی بنی اسرائیل ۳۸۱
- اثبات معجزات و پایان یافتن زمان آن‌ها با ظهور اسلام..... ۳۸۲
- آیا معجزات، سنّت‌هایی غیبی دارند یا عبور بنی اسرائیل از دریا جزو معجزات است؟..... ۳۸۵
- تأویل شکافته شدن دریا برای بنی اسرائیل..... ۳۸۶
- اعطای کتاب و فرقان به موسی ۳۸۸
- بلاغت در ترتیب مواردی که خداوند، بنی اسرائیل را به آن‌ها یا امر کرده است ۳۹۰
- توبه و امر بنی اسرائیل به خودکشی..... ۳۹۲
- خودکشی بنی اسرائیل و پذیرش توبه‌شان از جانب خداوند..... ۳۹۲
- درخواست رؤیت خداوند توسط بنی اسرائیل، مردنشان با صاعقه و زنده شدنشان پس از مرگ ۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این تفسیر، یگانه تفسیر جامع روایات نقلی و دلایل صریح عقلی است که حکمت‌های شیع و سنت‌های الهی را در خصوص انسان و رهنمودهای قرآن برای بشریت در مرز زمان و مکان را بیان می‌کند. میزان هدایت و عملکرد انسان معاصر را - که به قرآن پشت موده - با عملکرد سلف و پیشینیان - که چنگ‌زنندگان به ریسمان آن بوده‌اند - می‌سنجد. در این مسیر سهولت تعبیر و پرهیز از آمیختگی سخن با اصطلاحات علوم و فنون مختلف رعایت شده، به گونه‌ای که عموم مردم قادر به فهم آن بوده و نخبگان هم از آن بی‌نیاز نیستند. این همان روشی است که در دروس خود در جامع الازهر بر آن رفت، حکیم اسلام، استاد امام، شیخ محمد عبده رحمته الله